

NHẬN DIỆN MỘT SỐ LOÀI NẤM ĐỘC THUỘC CHI NẤM RUSSULA ĐƯỢC THU THẬP TẠI VƯỜN QUỐC GIA YOK ĐÔN, TỈNH ĐẮK LẮK DỰA TRÊN CÁC ĐẶC ĐIỂM HÌNH THÁI

Trần Thị Kim Thi¹, Nguyễn Hữu Kiên², Trần Thị Thu Hiền³

Ngày nhận bài: 13/10/2022; Ngày phản biện thông qua: 29/11/2022; Ngày duyệt đăng: 01/12/2022

TÓM TẮT

Trong bài báo này, nhóm tác giả mô tả chi tiết các đặc điểm hình thái của một số loài nấm độc thuộc chi *Russula* tại Vườn quốc gia Yok Đôn, Tỉnh Đắk Lắk. Bước đầu, dựa vào đặc điểm hình thái, nhóm tác giả ghi nhận 04 loài nấm độc thuộc chi *Russula* tại Vườn quốc gia Yok Đôn bao gồm: *Russula* cf. *emetica* (Schaeff.) Pers. 1796; *Russula* cf. *foetens* Pers. 1796; *Russula* cf. *queletii* Fr. 1872; *Russula* cf. *subnigricans* Hongo 1955. Trong đó có 2 loài nấm là *Russula* cf. *queletii* Fr. 1872; *Russula* cf. *subnigricans* Hongo 1955 được ghi nhận mới cho Tây Nguyên (so với Nấm lớn Tây Nguyên của tác giả Lê Bá Dũng). Bổ sung vào danh mục nấm lớn của Việt Nam (so với Nấm lớn Việt Nam của tác giả Trịnh Tam Kiệt).

Từ khóa: Nấm độc, chi *Russula*, Vườn quốc gia Yok Đôn.

1. MỞ ĐẦU

Russula là một chi nấm trong họ Russulaceae với khoảng 750 loài (Trịnh Tam Kiệt, 2011). Chi *Russula* có đặc điểm gồm: Nấm mọc hoại sinh trên đất, có màu sắc đa dạng và phong phú như: mũ nấm có màu trắng, màu nâu, vàng, cam, đỏ, xanh lục, đen hoặc tím... Mũ nấm chất thịt, dạng chuông hay dạng cầu dẹp, bào tầng dạng phiến Lê Bá Dũng (2003). Trong chi *Russula* có nhiều loài nấm có giá trị thực phẩm như: *Russula delica*; *Russula cyanoxantha*; *Russula virescens*. Một số công trình nghiên cứu về nấm của các tác giả Lê Bá Dũng (2003), Trịnh Tam Kiệt (2011, 2012) cho thấy nhiều loài thuộc chi *Russula* là nấm có độc tố như: *Russula emetica*; *Russula foetens*.

Vườn quốc gia Yok Đôn nằm trong khu vực có khí hậu nhiệt đới nóng ẩm. Trong Vườn có nhiều kiểu hệ sinh thái khác nhau, nhưng kiểu hệ sinh thái chính là hệ sinh thái Rừng khộp gồm chủ yếu những cây lá rộng rụng lá mùa khô (Nguyễn Kim Đào, 2003). Sự đa dạng của hệ thực vật và động vật, cùng với đặc điểm về đất đai của khu vực Vườn quốc gia Yok Đôn rất thích hợp cho sự sinh trưởng và phát triển của các loài nấm lớn sống hoại sinh trên đất dưới tán rừng, trong đó có chi nấm *Russula*.

Đắk Lắk nơi có nhiều đồng bào dân tộc thiểu số sinh sống trong điều kiện kinh tế còn khó khăn, điều kiện xã hội còn chưa được phát triển, người dân có thói quen hái nấm mọc tự nhiên ở trong rừng về chế biến để làm thực phẩm sử dụng cho nên rất dễ nhầm lẫn giữa nấm độc và nấm không độc. Do vậy, việc cung cấp các tri thức về đặc điểm

hình thái các loài nấm độc là rất cần thiết nhằm nâng cao kiến thức cho người dân và hạn chế tình trạng ngộ độc thực phẩm do ăn nấm độc gây ra.

2. NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

2.1. Nội dung nghiên cứu

- Thu thập được các mẫu nấm chi *Russula* tại Vườn quốc gia Yok Đôn.

- Lập được danh mục các loài nấm độc thuộc chi *Russula* phân bố tại khu vực nghiên cứu.

- Định danh và mô tả đặc điểm hình thái các loài nấm độc thuộc chi *Russula* phân bố tại khu vực nghiên cứu.

2.2. Phương pháp nghiên cứu

2.2.1. Thu thập, xử lý mẫu nấm

Việc thu mẫu theo tuyến sinh cảnh và phân tích mẫu nấm được thực hiện theo các phương pháp của Trịnh Tam Kiệt (2011, 2012, 2013), Lê Bá Dũng (2003), Teng (1964).

- Quá trình thu mẫu được thực hiện từ tháng 5 đến tháng 9 (mùa mưa)

* Nguyên tắc của phương pháp:

- Mẫu được thu thập theo các sinh cảnh rừng khác nhau

- Tại các sinh cảnh tiến hành khảo sát theo tuyến ngẫu nhiên, lặp lại 1-2 lần.

- Thu mẫu vật: Mẫu được thu thập theo tuyến ngẫu nhiên. Quan sát, mô tả màu sắc, kích thước, hình dạng, sinh cảnh... và tiến hành chụp hình mẫu Nấm khi ở ngoài tự nhiên với nhiều tư thế khác nhau (mặt trên, mặt dưới...) rồi thu mẫu.

¹Khoa Khoa học Tự nhiên và Công nghệ, Trường Đại học Tây Nguyên;

²Trường Cao Đẳng Sư Phạm Đắk Lắk;

Tác giả liên hệ: Trần Thị Kim Thi; ĐT: 0377064299; Email: ttkthi@ttn.edu.vn.